

Vergaderjaar 1993-1994

22 815

Regels met betrekking tot de verlening van voorzieningen aan gehandicapten (Wet voorzieningen gehandicapten)

Nr. 44

VERSLAG VAN EEN MONDELING OVERLEG

Vastgesteld 16 mei 1994

¹ Samenstelling:

Leden: Spieker (PvdA), Gerritse (CDA), Buurmeijer (PvdA), ondervoorzitter, Schutte (GPV), Groenman (D66), Wolters (CDA), Rempt-Halmans de Jongh (VVD), Linschoten (VVD), Leijnse (PvdA), Janmaat (Centrum-democraten), Doelman-Pel (CDA), voorzitter, G. H. Terpstra (CDA), Biesheuvel (CDA), Vliegthart (PvdA), Schoots (PvdA), Beijlen-Geerts (PvdA), Schimmel (D66), Rosenmöller (GroenLinks), Huibers (CDA), Middel (PvdA), Van Zijl (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Van Hoof (VVD) en Van der Ploeg-Posthumus (CDA).

Piv. leden: Witteveen-Hevinga (PvdA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Quint-Maagdenberg (PvdA), Van der Vlies (SGP), Scheltema-de Nie (D66), Paulis (CDA), Franssen (VVD), Kamp (VVD), Van Nieuwenhoven (PvdA), Willems (GroenLinks), G. de Jong (CDA), Tuinstra (CDA), De Kok (CDA), Akkerman (PvdA), Melkert (PvdA), Leerling (RPF), Kohnstamm (D66), Brouwer (GroenLinks), Eisses-Timmerman (CDA), Van Gelder (PvdA), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Reitsma (CDA), De Korte (VVD) en Van Houwelingen (CDA).

² Samenstelling:

Leden: Dees (VVD), E. G. Terpstra (VVD), Castricum (PvdA), Spieker (PvdA), Van der Vlies (SGP), Jorritsma-Lebbink (VVD), Laning-Boersema (CDA), voorzitter, De Kok (CDA), Willems (GroenLinks), Kohnstamm (D66), De Cloe (PvdA), G. H. Terpstra (CDA), Swildens-Roozendaal (PvdA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Van de Camp (CDA), Smits (CDA), Vriens-Auerbach (CDA), Van Otterloo (PvdA), Netelenbos (PvdA), ondervoorzitter, Versnel-Schmitz (D66), Achttienribbe-Buijs (PvdA), Ruigrok-Verreijdt (PvdA) en Hillen (CDA).

Piv. leden: Van Hoof (VVD), Linschoten (VVD), Vacature PvdA, Leijnse (PvdA), E. van

De vaste Commissies voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹, voor het Gehandicaptenbeleid² en voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening³ hebben op 22 maart 1994 mondeling overleg gevoerd met de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur en de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de brief van 14 maart 1994 inzake de stand van zaken met betrekking tot de Wet voorzieningen gehandicapten (22 815, nr. 43).

Van het gevoerde overleg brengt de commissie als volgt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissies

De heer **Van Hoof** (VVD) merkte op dat de brief van de staatssecretaris en het bijgevoegde VNG-rapport «Voorbereiding uitvoering van de WVG, Stand van zaken in gemeenten, januari 1994» op het eerste gezicht een positieve indruk maakten. Een nadere bestudering bracht hem echter tot het maken van enkele opmerkingen.

Het VNG-rapport geeft het meeste houvast over de stand van zaken, maar van het grootste belang is hoe de situatie op 1 april aanstaande zal zijn. Volgens de heer Van Hoof zou het goed zijn om rond die datum de stand van zaken nogmaals te bekijken.

Middelkoop (GPV), Kamp (VVD), Van der Heijden (CDA), Vacature CDA, Rosenmöller (GroenLinks), Schimmel (D66), Niessen (PvdA), Huibers (CDA), Vacature PvdA, Wolters (CDA), Hermes (CDA), Doelman-Pel (CDA), Janmaat-Abbe (CDA), De Pree (PvdA), Groenman (D66), Vacature PvdA, Leerling (RPF) en Van Leijenhorst (CDA).

³ Samenstelling:

Leden: Castricum (PvdA), voorzitter, Spieker (PvdA), Van Erp (VVD), Van Noord (CDA), Van Vlijmen (CDA), De Pree (PvdA), Schutte (GPV), Wolters (CDA), Lankhorst (GroenLinks), ondervoorzitter, Tommel (D66), Te Veldhuis (VVD), Tegelaar-Boonacker (CDA), Swildens-Roozendaal (PvdA), Van de Camp (CDA), Koetje

(CDA), Versnel-Schmitz (D66), Ruigrok-Verreijdt (PvdA), Van Gijzel (PvdA), M. D. Th. M. de Jong (CDA), M. M. van der Burg (PvdA), A. de Jong (PvdA), Ramlal (CDA) en Verbugt (VVD). Piv. leden: R. van Middelkoop (PvdA), J. H. van den Berg (PvdA), De Korte (VVD), Boers-Wijnberg (CDA), Paulis (CDA), Quint-Maagdenberg (PvdA), J. T. van den Berg (SGP), De Graaf (CDA), Rosenmöller (GroenLinks), Ter Veer (D66), Van Rey (VVD), De Kok (CDA), Verspaget (PvdA), Esselink (CDA), Willemse-van der Ploeg (CDA), Wolffensperger (D66), Netelenbos (PvdA), Leerling (RPF), Van der Ploeg-Posthumus (CDA), Kersten (PvdA), Van der Vaart (PvdA), Tuinstra (CDA) en Jorritsma-Lebbink (VVD).

Uit het rapport valt niet op te maken of de peiling kleine of grote gemeenten betreft, of dat het om gemeenten met weinig of veel gehandicapten gaat. De heer Van Hoof benadrukte dat de cijfers niet meer dan een indicatie geven. Naar zijn oordeel kan het aantal op bepaalde terreinen achterblijvende gemeenten met 4 of 4,5 worden vermenigvuldigd. Uit de cijfers blijkt dat aan de samenwerking in de collectieve sfeer – in het bijzonder het grensoverschrijdend vervoer – het nodige ontbreekt. Dit is een punt van zorg.

Een aantal gemeenten heeft (nog) geen raming van aanspraken/begroting. Dit mag er niet toe leiden dat straks eigen bijdragen met terugwerkende kracht worden geheven.

De cijfers over het ontwikkelen van beleidskaders en het overleg met betrokken organisaties geven een positief beeld. Minder positief is de stand van zaken over het ontwikkelen van verstrekkingenbeleid. Op basis waarvan gaan die gemeenten dan voorzieningen verstrekken? Hij benadrukte dat de verstrekking in ieder geval gegarandeerd moet zijn. Hoe wil de staatssecretaris daarin voorzien?

De heer Van Hoof vroeg hoe met klachten van gehandicapten wordt omgegaan. Er is immers niet in een klachtenprocedure voorzien. Volgens hem zou een veiligheidsklep moeten worden ingebouwd.

Een aantal gemeenten heeft nog geen uitvoeringsorganisatie opgezet. Hoe wordt gegarandeerd dat op 1 april niemand tevergeefs op enig loket aanklopt?

Uit de paragraaf waarin de balans wordt opgemaakt, blijkt dat 41% van de «gewone» en 14% van de achterblijvende gemeenten slechts voor meer dan de helft klaar is. Dit geeft een somber beeld. Langs andere wegen dan het VNG-rapport – de VB-groep, de Gehandicaptenraad, DIVOSA en een onderzoek van de SWOKA in opdracht van Konsumenten Kontakt – komen signalen die wat minder positief zijn. De heer Van Hoof vroeg aan de staatssecretaris of hij deze signalen heeft opgevangen.

In verband met de geldende Europese regels inzake aanbestedingsprocedures, vroeg hij of de Nederlandse Staat aangesproken kan worden indien de gemeenten deze Europese regels negeren.

Met betrekking tot de kwaliteit van deskundigen vroeg hij waarom de certificering van deskundigen niet is geregeld. Hetzelfde geldt voor de hulpmiddelen. Uit brief van de staatssecretaris blijkt dat er geen landelijk kwaliteitsbeleid is en deze zal er ook niet voor 1 april zijn. Wat is het tijdsplan om dat kwaliteitsbeleid tot stand te brengen en hoe voorkomt de staatssecretaris dat de kwaliteitscontrole in dit land implodeert. Uit kranten bleek dat er niet-goedgekeurde artikelen/voorzieningen uit het buitenland verkrijgbaar zijn tegen zeer aantrekkelijke prijzen. Hij verzocht de staatssecretaris veel aandacht aan dit probleem te besteden.

Wat ook niet in het rapport wordt genoemd, zijn de afspraken over samenwerking en afstemming die tussen ziektekostenverzekeraars en bedrijfsverenigingen tot stand moeten komen. Hoe wordt voorkomen dat cliënten van de kast naar de muur worden gestuurd? De heer Van Hoof vroeg om de stand van zaken hieromtrent. Ook vroeg hij of de staatssecretaris bereid is te praten met gemeente Zandvoort over de daar voorkomende problemen.

In de brief staat dat er toestemming is gegeven aan de GAK/GMD voor werkzaamheden met betrekking tot indicatie, selectie, realisering en dergelijke. Is er al een advies van de SVR geweest over de toestemming? Is het waar dat de Toezichtkamer daaraan voorwaarden verbonden heeft en zo ja, wat zijn die voorwaarden. Hoe kan worden voorkomen dat sociale verzekeringsgeld wordt gebruikt in een aparte «geprivatiseerde» b.v.?

Concluderend zei hij dat een en ander valt af te dingen aan het aanvankelijk florissante beeld. De vraag is wat de gevolgen hiervan moeten zijn. Moet de invoering van de WVG worden uitgesteld? Hij was van mening dat gehandicapten in geen geval het slachtoffer van de hierboven

geschetste situatie mogen worden. Tenslotte drong hij aan op een nadrukkelijke en indringende voortgangscontrole over de implementatie van de WVG.

Mevrouw **Groenman** (D66) was van mening dat de brief van de staatssecretaris te positief is. Er zijn signalen afkomstig van de Gehandicaptenraad, DIVOSA en SWOKA dat het niet allemaal zo goed loopt. De modelverordening is veel later dan gepland tot stand gebracht. Hetzelfde geldt voor het verstrekkingenmodel. Ook informatie aan de gemeente over de Europese aanbestedingsprocedures heeft op zich laten wachten, waardoor gemeenten te laat zijn met het uitbesteden van een aantal zaken. Personele deskundigheid is ook problematisch. Zo blijkt uit advertenties in kranten dat sommige gemeenten nog op dit late tijdstip WVG-coördinatoren zoeken. In dit verband vroeg mevrouw Groenman of deskundige-adviseurs niet gecertificeerd zouden moeten worden. Artikel 8 WVG geeft daar de ruimte voor.

Met betrekking tot de voortgangsrapportage vroeg zij hoe deze wordt opgezet en ingericht. Zij herinnerde de staatssecretaris aan de afspraak dat het het karakter van een proces-evaluatie zou hebben.

Komt er zo iets als een kwaliteitscontrole (normering, minimumeisen, keurmerken, onafhankelijk kwaliteitsinstituut)?

Voorts blijkt dat sommige gemeenten de modelverordening niet hebben begrepen. De VNG geeft in de modelverordening een aantal keuzemogelijkheden. Sommige gemeenten (Haarlem bijvoorbeeld) hebben echter die modelverordening letterlijk overgenomen zonder daarbij een keuze te maken.

Het collectieve vervoer is een probleem. Met betrekking tot de overgangsregeling wordt in de brief verwezen naar de kilometervergoeding voor bruikleenauto's. Volgens mevrouw Groenman hield de centrale afspraak in, dat gemeenten de kilometervergoeding voor hun rekening zouden nemen overgenomen van de bedrijfsverenigingen – voor de duur van het contract. In het verstrekkingenboek van de VNG staat dat gemeenten uiteraard het contract voortijdig kunnen beëindigen, indien zij zelf voor collectief vervoer kunnen zorgen. De staatssecretaris onderschrijft dit in zijn brief. Het gevolg hiervan is dat alleen de kilometers woon-werkvervoer worden vergoed. Zij meende dat beëindiging van het contract in strijd met de centrale afspraak is. Zij vroeg of haar uitleg correct is.

Zij constateerde dat bij het berekenen van de eigen bijdrage door sommige gemeenten het eigen vermogen bij vaststelling van de draagkracht wordt betrokken, hetgeen in strijd is met wat met de Eerste Kamer is afgesproken.

Een positief punt noemde mevrouw Groenman het in leven roepen van een meldpunt – samenwerking Gehandicaptenraad, VNG en het ministerie – dat oplossingsgericht gaat werken. Zij vroeg of dat samenhangt met de proces-evaluatie.

Ook de heer **Van den Berg** (SGP) vond dat de staatssecretaris de stand van zaken te positief inschat. Er zijn veel verontrustende berichten in de pers, maar ook uit werkbezoeken aan gemeentebesturen bleek dat er een scala aan problemen is rond de uitvoering van de WVG. Hij vroeg of de staatssecretaris de geluiden van bezorgdheid niet terecht acht. In hoeverre is de verstrekte informatie objectief en een correcte weergave van de huidige stand van zaken?

De heer Van den Berg vroeg vervolgens welke stappen de staatssecretaris zal nemen tegen het invoeren van een vermogenstoets door gemeenten.

Er dreigt rechtsongelijkheid te ontstaan tussen gehandicapten die in een erkende AWBZ-instelling zitten en gehandicapten die daarin niet verblijven. Dit probleem geldt zowel voor vervoersvoorzieningen als

rolstoelen. Ingevolge de beperking in artikel 2, tweede lid, WVG hebben bewoners van AWBZ-instellingen veelal niet de mogelijkheid om van de collectieve vervoersvoorzieningen gebruik te maken, of het moet tegen veel hogere kosten zijn. Dat de gemeenten misschien verplicht worden de vervoersvoorzieningen wel te verstrekken aan de zogenaamde grote woonvormen voor lichamelijk gehandicapten – de gezinsvervangende tehuizen en de regionale instellingen voor beschermd wonen – is positief, maar voor de bewoners van de overige AWBZ-instellingen blijft er een probleem bestaan. Hetzelfde verhaal gaat op voor de verstrekking van de zogenaamde buitenrolstoelen. De heer Van den Berg vroeg of de staatssecretaris van plan is of mogelijkheden ziet om op korte termijn aan artikel 2, derde lid, WVG toepassing te geven, waardoor het mogelijk zou worden dat ook bewoners van instellingen gebruik maken van de vervoersvoorzieningen in het kader van de WVG.

Een ander punt van zorg heeft betrekking op de landelijke functie van de grote woonvormen. Het probleem betreft de beperking van de vervoersvoorziening tot de regio, wat de bewoners van grote woonvormen ernstig belemmert, in het bijzonder hun familiebezoek. Bovendien kan het bestaan van grote woonvormen binnen een gemeente vanwege de landelijke functie daarvan tot buitenproportionele lasten leiden voor die gemeente. Hij vroeg wat de regering aan deze problemen denkt te gaan doen.

Ten slotte sloot de heer Van den Berg zich aan bij de vragen van zijn voorgangers over de kwaliteit en de overige aspecten van collectieve vervoersvoorzieningen.

Mevrouw **Beijlen-Geerts** (PvdA) deelde mee dat de PvdA-fractie eigenlijk geen behoefte heeft aan dit mondeling overleg. Haar fractie vond de door de staatssecretaris verstrekte informatie redelijk overtuigend. Uit eigen bron heeft zij vernomen dat veel gemeenten klaar zijn om de voorzieningen aan gehandicapten te bieden. Ook de VNG is van mening dat er op dit moment weinig knelpunten zijn, in tegenstelling tot de Gehandicaptenraad die wel een paar problemen heeft gesignaleerd.

Wat het verstrekkingenbeleid betreft, vroeg zij of gehandicapten in het algemeen weten waarvoor zij in aanmerking komen en of zij voldoende op de hoogte zijn van de eigen bijdrage.

Als gemeenten hun modelverordening op 1 april nog niet rond hebben, bestaat de kans dat gehandicapten in een gat vallen. Behoort het verlenen van terugwerkende kracht per 1 april tot de mogelijkheden?

Hoe staat het nou precies met de bovenregionale vervoerskosten in de vier gemeenten waar zich instellingen met een landelijke functie bevinden?

Mevrouw Beijlen-Geerts zei de helpdesk bij de VNG en het landelijke telefoonnummer van de Gehandicaptenraad een goed idee te vinden.

De heer **Van Hoof** vroeg aan mevrouw Beijlen-Geerts hoe zij, gezien het feit dat zij zich aangesloten heeft bij kritische vragen van andere sprekers en haar eigen vragen, tot de conclusie heeft kunnen komen dat een overleg niet nodig is. Heeft mevrouw Beijlen-Geerts geïnformeerd naar de gevolgen voor gehandicapten? Mevrouw Groenman sloot zich hierbij aan.

Mevrouw **Beijlen-Geerts** antwoordde dat zij niet alleen gemeenten heeft benaderd, maar ook langs de VNG en de Gehandicaptenraad is geweest. Zij had zich aangesloten bij de vragen van een aantal collega's met de verwachting dat de staatssecretaris deze afdoende zou beantwoorden. Zij verwachtte dat gemeenten die niet in staat zijn om op 1 april een modelverordening te hebben, maar daartoe in de loop van april wel in staat zijn, hun voorzieningen niet pas bijvoorbeeld op 1 mei gaan regelen. Bovendien heeft de informatie uit de brief betrekking op de stand van

zaken per 1 januari, en wilde zij de kans grijpen om de staatssecretaris te vragen welke nieuwe informatie deze inmiddels heeft. Zij had overigens niet de indruk dat het allemaal scheef loopt.

De heer **Willems** (GroenLinks) had sterk de indruk dat de brief van de staatssecretaris een te rooskleurig beeld geeft van de feitelijke situatie in de gemeenten over de implementatie van de WVG. Hij was niet onder de indruk van de bereidheid van gemeenten – grote gemeenten uitgezonderd – om werkelijk met de gehandicapten(organisaties) zelf invulling te geven aan de zorgplicht die de WVG hen oplegt.

Het feit dat onvoldoende middelen worden overgeheveld en dat voor een grotere doelgroep – via een verdeelsleutel die niet parallel hoeft te lopen met het aantal gehandicapten dat in een gemeente werkelijk verblijft, baarde de heer Willems zorgen. Hij had de indruk dat een aantal gemeenten de opgelegde zorgplicht niet verder invult dan dat gehandicapten een beroep moeten doen op de bijzondere bijstand. Vandaar de discussie over de vermogenstoets. Daarmee wordt volgens hem de zorgplicht van gemeenten niet adequaat ingevuld. De heer Willems vroeg de regering erop toe te zien dat gemeenten een adequate invulling geven aan hun zorgplicht. Hij complimenteerde alle gemeenten die wel geprobeerd hebben om met minimale middelen een goede invulling van de WVG te realiseren. Hij zei verheugd te zijn van het feit dat er gemeenten zijn die het advies van de VNG over een eigen bijdrage niet hebben opgevolgd. Naar zijn oordeel is dit advies van de VNG zeer minimalistisch. Bovendien blijkt dat een aantal gemeenten – gemeenten die over meer ambtelijke deskundigheid beschikken – van mening is dat het invoeren van een eigen bijdrage conform het VNG-advies veel administratieve rompslomp met zich meebrengt, hetgeen uiteindelijk weinig voordelen zal opleveren.

De heer Willems betuigde zijn instemming met het feit dat een aantal gemeenten bij het vormgeven van openbare gebouwen, woningen, flats nu al rekening wil gaan houden met de bij verordening te regelen aanpassingen. In dit verband deed hij een beroep op de regering om ten aanzien van het aanpalend beleid – het neerzetten van openbare gebouwen, de planning van openbare vervoersvoorzieningen en dergelijke – daar ook rekening mee te houden. Het Rijk heeft op heel veel beleidsterreinen een belangrijke rol te spelen. Een preventief beleid mag dan ook van de regering worden verwacht, ook al heeft zij het voorzieningenbeleid gedecentraliseerd.

De heer Willems constateerde vervolgens een overgangsprobleem voor mensen die op 31 december hun AAW-voorziening kwijt raakten en pas op 1 april in aanmerking komen voor de WVG-voorziening. Voor deze periode kunnen deze mensen nergens een beroep op doen. Ook niet op de bijzondere bijstand vanwege de inkomensgrens. Dit is volgens hem in strijd met de intentie die de Kamer had om geen gat te laten vallen.

Het bovenregionale vervoer is een blinde vlek in de vervoersvoorzieningen. De vervoersvoorzieningen in de regio moeten op elkaar afgestemd worden. Zelf neigde hij ertoe om die afstemming te verplichten. De autonomie van gemeenten hoeft niet in het gedrang te komen, omdat de autonomie wettelijk voldoende is verankerd. Misschien moeten gemeenten hierover gezamenlijke afspraken maken.

Uitstel lijkt geen begaanbaar pad te zijn, gezien het feit dat veel gemeenten de zaak op gang hebben gezet. Vanwege de gesignaleerde problemen verdient het aanbeveling om de ingangsdatum van 1 april wat los te hanteren, voorzover de wet dat mogelijk maakt. De organisatorische deskundigheid op lokaal nivo moet nog opgebouwd worden en die kan niet in de gegeven tijd volledig worden opgezet. Het gevolg hiervan is dat gemeenten zich volledig afhankelijk hebben gemaakt van externe deskundigen.

Hij steunde de heer Van Hoof in zijn verzoek voor een adequate voortgangscntrole. Ook zei hij het idee over certificering en kwaliteitsbewaking te steunen. Tenslotte verwees hij naar de toezeggingen van de regering aan de Kamer tijdens de schriftelijke voorbereiding van de WVG over de kwaliteit van de hulpmiddelen, de certificering van hulpmiddelen en de deskundigheid. De heer Willems vroeg de regering daar haast mee te maken.

De heer **De Kok** (CDA) zei blij te zijn dat uitstel niet bepleit wordt. Ook de CDA-fractie had geen behoefte aan een mondeling overleg. Volgens hem was de inhoud van de brief hetzelfde geweest, indien in plaats van 1 april 1 september was gekozen. Immers, er zullen altijd gemeenten zijn die op het afgesproken tijdstip niet gereed zijn. De reden is dat er gedecentraliseerd wordt naar ongeveer 640 gemeenten. Hij zei ervan overtuigd te zijn dat het beter is dat het gehandicaptenbeleid gedecentraliseerd is, omdat in tijden van economische recessie de centrale overheid aanzienlijk makkelijker op gehandicaptenvoorzieningen bezuinigt dan individuele gemeenten dat zouden doen. Na interrupties van de mevrouw Groenman en de heren Van Hoof en Willems, benadrukte hij nogmaals dat bij het decentraliseren ingecalculeerd wordt dat niet alle gemeenten op tijd klaar zijn. Maar, betoogde hij, er zijn genoeg middelen – voortgangscntrole en de driejaarlijkse evaluatie – om de vinger aan de pols te houden en bij voorkomende problemen in te grijpen.

Antwoord van de regering

De **staatssecretaris** zei dat hij in zijn brief zeer voorzichtig is geweest met zijn formuleringen. Hij zag een groot aantal positieve ontwikkelingen, maar ook een aantal risico's. Gezien de stellingnames van de verschillende leden, constateerde hij een groot bestuurlijk probleem te hebben. Van de regering wordt gevraagd in te grijpen, terwijl de WVG de verantwoordelijkheid voor de uitvoering bij de gemeente legt. Het is niet zo dat de regering zich bepaalde vraagstukken niet meer aantrekt, maar er is wel een andere bestuurlijke fase ingetreden, zei de staatssecretaris. Het is beter om te zoeken naar een werkwijze die recht doet aan het feit dat er nu sprake is van nieuwe bestuurlijke verhoudingen, in plaats van commentaar te geven op alle vragen die gesteld zijn. Hij achtte het niet juist dat er overleg plaatsvindt tussen de Kamer en de regering alsof er geen decentralisatie heeft voorgedaan. De staatssecretaris beloofde de hier naar voren gebrachte punten van zorg binnen een redelijke termijn – 2 à 3 weken – aan de VNG voor te leggen. Van het bestuurlijk overleg met VNG zal hij aan de Kamer rapport uitbrengen. Hieruit zal moeten blijken of de zorgen terecht zijn en hoe daar verder mee wordt omgegaan.

De staatssecretaris zei dat hij niet alleen in overleg is getreden met de VNG, maar ook met gehandicaptenorganisaties. Op grond van deze gesprekken bsloot hij het landelijk telefoonnummer te organiseren. Individuele gehandicapten mogen bij het uiten van hun zorgen over de voorzieningen niet het gevoel krijgen dat ze van de kast naar de muur worden gestuurd. Die individuele klachten moeten doorgesluisd worden naar de VNG, gehandicaptenorganisaties en ministerie, waardoor een soort vangnet ontstaat. Bij problemen wordt de gemeente op de hoogte gesteld en eventueel komt er landelijke regelgeving tot stand.

Hij constateerde dat, grosso modo gesproken, het voorbereidingsproces in een overgroot deel van gemeenten op gang is gekomen. Wel deelde hij de zorg met betrekking tot die gemeenten die bij het vaststellen van de verordening achterblijven. Echter, niemand hoeft tussen wal en schip te vallen omdat aan verordeningen die even na 1 april tot stand komen terugwerkende kracht kan worden verleend. Hij zei blij te zijn dat niemand heeft gepleit voor uitstel van de uitvoering van de WVG.

De staatssecretaris betoogde dat de dossieroverdracht in casu van

belang is. Een van de positief gekleurde informatie is dat er een massieve inspanning is verricht om de dossieroverdracht aan de gemeenten op een goede manier tot stand te brengen. En daar waar dat niet volledig adequaat is gebeurd, zijn er goede vangnetafspraken gemaakt. Het aller belangrijkste is echter dat er een structureel gehandicaptenbeleid van de grond komt. In een relatief korte periode hebben gemeentebesturen een aantal belangrijke veranderingen tot stand gebracht, bijvoorbeeld op het terrein van het vervoer. Het zou dus niet juist zijn de indruk te wekken dat de route naar structurele verbeteringen niet door veel gemeenten zou zijn ingezet. Die meer structurele aanpak vraagt echter tijd. Een aantal formele aanspraken moeten worden gehonoreerd – niemand mag tussen wal en schip raken en dat betekent vooral dat eerst dan het proces van kwaliteitsverbetering geleidelijk aan op gang kan komen. Als er tekenen zouden bestaan dat er grosso modo daarvoor geen belangstelling is bij de gemeenten – bijvoorbeeld omdat zij slechts de verordening vaststellen – dan zou hij die diepe zorg hebben gedeeld. Maar op grond van de thans beschikbare informatie kon hij deze algemene zorg nog niet delen.

De gemeente moet de vervoerkostenvergoeding blijven geven voor de overgangstermijn tot 1 januari 1996. Wil men op een ander soort vervoersvoorziening overgaan, dan moet die kwalitatief gelijkwaardig zijn aan de bestaande voorziening.

De staatssecretaris vond het onderzoek van de VNG behoorlijk uitgebreid. Wat niet in het onderzoek is te vinden, is de reden waarom sommige gemeenten nog geen verordening hebben, en voorts hoe groot de kans is dat dat binnen een paar weken in orde is. Deze vragen wilde de staatssecretaris aan de VNG voorzieningen voorleggen.

Over de kwestie van de grote woonvormen heeft de staatssecretaris een brief geschreven aan een aantal gemeenten. Zijn opstelling is dat hij alleen gesprekken zal voeren indien hij daadwerkelijk iets aan de problemen kan doen. Daarvoor is het nu echter te vroeg. Omdat bij de toekenning van de middelen een basisafpraak is gemaakt, moet eerst de evaluatie worden afgewacht.

Het geval van gemeente Haarlem – het overnemen van de modelverordening zonder daarbij keuzes te maken – wordt aan de VNG voorgelegd.

Met betrekking tot de kwestie van de personele deskundigheid deelde de staatssecretaris mee dat de VNG enorm in om- en bijscholen van personeel heeft geïnvesteerd. Echter, de voltooiing van deze operatie zal enige tijd vergen, waardoor een overgangperiode nodig is.

Met betrekking tot de zorgen over het expertiseverlies van GAK/GMD stelde de staatssecretaris dat hij, na het advies van de Toezichtkamer van de SVR te hebben ingewonnen, het besluit had genomen de GAK/GMD toestemming te geven werkzaamheden als indicatiestelling, selectie, realisering en beheer van voorzieningen voor gehandicapten uit te voeren in het kader van de WVG en AWBZ, zij het onder stricte voorwaarden betreffende de boekhouding. Er mag immers geen uitruil plaatsvinden van sociale-zekerheidsgelden en geld in het gemeentefonds. Indien hij dit besluit niet zou hebben genomen, zou het risico van expertiseverlies vanuit GAK/GMD buitengewoon groot zijn geweest. Hij koos dan ook liever voor meer discussie over de concurrentieverhoudingen dan voor het weglekken van deskundigheid. Het voordeel hiervan is dat ook in de verstrekking aan gehandicapten, marktwerking – in het bijzonder in de prijs-kwaliteitverhouding – een veel bredere rol zal spelen. Essentiële voorwaarde is echter dat er geen verlies van kwaliteit mag optreden. Over de kwaliteitsbewaking zijn dan ook afspraken gemaakt. Over de zorgen van de Kamer met betrekking tot de externe instroom van rolstoelen kon hij geen uitspraken doen, omdat hij de feiten niet tot zijn beschikking had. Hij zou deze kwestie voorleggen aan de VNG en andere betrokkenen.

Over de certificering merkte de staatssecretaris op dat in het kader van

de KBO-plus een overgangperiode in acht wordt genomen die loopt van 01-04-1994 tot 31-12-1994. De koepels van de nieuwe uitvoeringsorganisaties maken daarover afspraken met de Gehandicaptenraad – als consumenten – en het centraal kantoor van de GAK/GMD. Hij zou de zorgen van de Kamer over dit onderwerp bij de betrokkenen neerleggen. Wel benadrukte hij dat het hierbij gaat om een materie dat zeer complex is, namelijk de centrale vormgeving van kwaliteitsbeleid van hulpmiddelen in een situatie waarin decentraal een aantal belangrijke verantwoordelijkheden liggen. De Kamer zal hierover worden gerapporteerd.

De staatssecretaris benadrukte dat het feit dat een aantal gemeenten hun raming en begroting nog niet rond hebben, geen gevolgen kan en mag hebben voor hun verantwoordelijkheid voor het verstrekken van voorzieningen.

Ten aanzien van de klachten van de individuele gehandicapte wilde de staatssecretaris een zodanige afspraak met de VNG maken dat het ministerie en de VNG zich gezamenlijk verantwoordelijk weten voor de oplossing van de knelpunten en dat de VNG verantwoordelijk is voor het terugkoppelen van die signalen naar de verantwoordelijke gemeentebesturen. De betrokkenen moeten op de hoogte zijn dat klachten landelijk worden geregistreerd, primair door de VNG doch ook door het ministerie.

In dit stadium ging het certificeren van deskundigen de staatssecretaris te ver, omdat naar zijn oordeel de deskundigheid van gemeenten op tal van cruciale gebieden beter is dan van het Rijk. Dit betekent dat het Rijk niet op voorhand moet zeggen wat de kwaliteitseisen zijn waaraan gemeentebesturen moeten voldoen. Hij sloot echter niet uit dat de ervaring van de komende jaren zou kunnen dwingen tot het gebruik van regelgevende instrumenten. Echter, gezien het feit dat de verantwoordelijkheid nu bij de gemeentebesturen ligt, zouden er hele zware aanwijzingen moet zijn dat gemeentebesturen het kwalitatief niet goed doen, wil de wetgever kwaliteitseisen gaan formuleren.

Volgens de staatssecretaris neemt het aantal gemeenten dat samenwerking zoekt op het gebied van bovenregionaal vervoer snel toe, en voorzagt hij nog een behoorlijke groei daarin. Bovenregionale vervoersafspraken is namelijk het antwoord en dat beseffen gemeenten ook. Hij stelde dat het hier om een pakket van afspraken gaat dat bovenregionaal en tussen gemeenten moet worden gemaakt, waarover niet zomaar overeenstemming te bereiken is. Bij de evaluatie zal hier een zwaar accent op komen te liggen. De staatssecretaris was tevens van mening dat gemeenten ook aandacht moeten geven aan de samenhang van vervoersvoorzieningen in een groter geheel.

Wat betreft de situatie waarin individuele aanvragers zouden komen te verkeren bij uitblijven van de gemeenteverordening, zei de staatssecretaris dat de gemeente moet doorgaan te verstrekken wat de bedrijfsvereniging verstrekke indien zij nog geen beleid heeft geformuleerd. Met betrekking tot de vraag of gehandicapten voldoende op de hoogte zijn van de eigen bijdrage, deelde de staatssecretaris mee dat in het voorlichtingsmateriaal daar aandacht aan wordt besteed.

De **minister** verwees naar een brief van 27 december van de VNG, KLOZ en de Vereniging van Nederlandse Zorgverzekeraars. Daarin staan afspraken die een doorbraak betekenen voor cliënten, omdat daar wordt voorgesteld om bij de gemeente met één loket te gaan werken. Voorts worden samenwerkingsvormen voorgesteld. Bij de proces-evaluatie zou deze brief als referentiekader gebruikt kunnen worden.

Wat betreft het aanpasbaar bouwen – het inclusieve beleid – blijft de rijksoverheid een regiefunctie vervullen. Het centraal coördinatiepunt toegankelijkheid gehandicapten (CCPT) wordt in stand gehouden en van daaruit is er een continue stroom van voorlichting naar alle denkbare instanties over de toegankelijkheid. Daarnaast is de toegankelijkheid opgenomen in het bouwbesluit openbare gebouwen van het Ministerie

van VROM, en voor het concept-bouwbesluit woningen is de discussie nog in volle gang. Dat geldt ook voor het aanpasbaar bouwen.

De minister constateerde dat er inderdaad verschil bestaat tussen de wijze waarop wordt aangekeken tegen gehandicapten die 24 uur per dag verzorgd worden in AWBZ-voorzieningen en zij die in voorzieningen verblijven die meer te vergelijken zijn met een vorm van aangepast wonen. De bovenbedoelde AWBZ-voorzieningen kosten veel geld. De bewoners van deze instellingen krijgen nog een AAW-inkomen, waardoor zij geld overhouden (onder andere zak- en kleedgeld). Volgens de minister is het verdedigbaar dat deze bewoners daaruit dat incidentele «sociaal vervoer» zelf betalen. Het leek haar niet verstandig deze gehandicapten vermogens te laten opbouwen. Hetzelfde geldt voor bewoners van socio-woningen van de zwakzinnigeninrichtingen.

De minister merkte op dat in de hierboven vermelde brief aanbevelingen worden gedaan over de indicatiestelling. De organisatie van indicatiestelling is nu versnipperd: de gehandicapte moet zich tot verschillende uitvoerders met eenzelfde aanvraag wenden. Deze aanbevelingen houden voornamelijk in dat de uitvoerder – gemeenten, zorgverzekeraars – die de aanvraag het eerste binnen krijgt voor de cliënt zal moet uitzoeken waar hij of zij die voorziening kan krijgen. Dit zal uiteindelijk moet leiden tot een gezamenlijke, integrale indicatiestelling (laatste stadium). Het is nog niet bekend hoe ver men op deze weg gevorderd is. Dit is typisch iets voor de proces-evaluatie, meende de minister.

Nadere gedachtenwisseling

De heer **Willems** zei dat hij met belangstelling het resultaat van het bestuurlijk overleg afwacht.

Hij had een tweetal opmerkingen. Het kwaliteitsbeleid laat al vijftien jaar op zich wachten. Hij deelde het vertrouwen van de staatssecretaris dan ook niet dat het kwaliteitsbeleid binnenkort tot stand zal komen. Hij betoogde dat de staatssecretaris ervoor moet zorgen dat aan dit beleid zo snel mogelijk vorm wordt gegeven. In de voortgangsrapportage zou hij willen vernemen wanneer het kwaliteitsbeleid inwerking treedt.

Voorts heeft hij geen antwoord gekregen op zijn vraag over de overgangsproblematiek van AAW-ers. Dit punt zou ook in het bestuurlijk overleg aan de orde moeten komen.

Wat de overgangsproblematiek van AAW-ers betreft, antwoordde de **staatssecretaris** dat per 1 januari gemeenten er zorg voor moeten dragen dat er geen gat valt voor wat betreft de inkomensondersteunende voorzieningen. Via de bijzondere bijstand moeten zij een adequate

oplossing zoeken. Hij constateerde dat er op papier geen reden is om aan te nemen dat er een gat zal vallen.

Over het kwaliteitsbeleid deelde de staatssecretaris mee dat 1994 een overgangsjaar is en dat in 1995 het kwaliteitsbeleid moet ingaan. In een afzonderlijke brief aan de Kamer zal hij over de voortgang hiervan informeren.

De voorzitter van de vaste Commissie voor Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,
Doelman-Pel

De voorzitter van de vaste Commissie voor het Gehandicaptenbeleid,
Laning-Boersma

De voorzitter van de vaste Commissie voor Volkshuisvesting
en Ruimtelijke Ordening,
Castricum

De griffier voor dit verslag,
Nava